

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

**Bodemverontreiniging
Giftige stoffen
Betreden op eigen risico**

**Toegang verboden
voor onbevoegden**

**Melden bij de uitvoerde
Gebruik van specifieke
PBM verplicht**

Gezonde werknemers op vervuilde grond

*De belangrijkste
arboregels op een rij*

**De Inspectie SZW werkt samen aan eerlijk, gezond
en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen**

Op veel plekken in Nederland zijn grond en grondwater verontreinigd. Wie in deze grond werkt, loopt het risico ernstige gezondheidsproblemen te krijgen. Het is daarom belangrijk dat gemeenten, provincies en aannemers niet alleen de milieu-eisen, maar ook de arboregels scherp in de gaten houden. Want werken in een vervuilde bodem is meer dan alleen een milieukwestie.

De milieuregels beschermen de volksgezondheid en de Arbowet beschermt de werknemers. De wet schrijft voor dat opdrachtgevers en aannemers samen voor een veilige en gezonde werkomgeving zorgen. In deze brochure leest u een samenvatting van deze arboverplichtingen. De regelgeving kunt u terugvinden in de Arbeidsomstandighedenwet en het Arbobesluit. De uitwerking van de bepalingen vindt u in de CROW publicaties 132 en 307.

Waarom strenge regels?

Wie in de bouw of de grond-, weg- en waterbouw werkt, kan rechtstreeks met verontreinigde grond in aanraking komen. Giftige stoffen en asbestvezels kunnen vrijkomen wanneer uw bedrijf verontreinigde locaties saneert, maar ook terwijl u graaft, baggert of kabels legt. Als werknemers hiermee in contact komen, kan dit

schadelijke gevolgen hebben. De effecten variëren van huidirritaties en ademhalingsproblemen tot levensbedreigende ziektes, vruchtbaarheidsklachten of gevolgen voor het nageslacht. Iedereen in deze sector is verplicht om deze risico's te helpen voorkomen.

“We dachten dat de bodem schoon was, want de milieugegevens waren in orde. Toen we sleuven gingen leggen, zagen we onder een afdeklaag toch iets verdachts. Het was een blauwachtig goedje dat naar amandelen rook. Bij nacontrole bleek het om cyanide te gaan. Als dit met zuur in aanraking komt, dan kan het dodelijke blauwzuurgas ontstaan.”

“We waren fundatiepalen aan het plaatsen. Toen we het grondwater bereikten, bleek dat ernstig verontreinigd te zijn. Er werd vinylchloride gevonden, wat een uiterst kankerverwekkende stof is. De opdrachtgever en de bevoegde milieuautoriteit was dit niet eerder opgevallen. Gelukkig kwam het funderingsbedrijf direct in actie, waardoor erger werd voorkomen.”

Opdrachtgever: onderzoek en rapporteer de bodemkwaliteit

Bodemonderzoek

Als u de opdrachtgever bent van een bouwproject, dan is het uw taak om een bodemonderzoek te laten uitvoeren. Dit begint altijd met een vooronderzoek, waaruit blijkt welke aanvullende analyses moeten worden uitgevoerd. Dit onderzoek legt de samenstelling en gesteldheid van de grond bloot en toont aan of er mogelijk nog conventionele explosieven in de grond zitten.

- In de Arbowet wordt met ‘opdrachtgever’ elke organisatie bedoeld die het betreffende bouwwerk voor zijn rekening neemt. Dit kunnen dus overheden, nutsbedrijven, telecombedrijven of bijvoorbeeld projectontwikkelaars zijn.

U stelt alle gegevens uit het bodemonderzoek beschikbaar aan de aannemer. Hij heeft deze informatie nodig om realistische calculaties te maken en het project zo in te richten dat alle risico's de juiste aandacht krijgen.

Normen voor bodemonderzoek

- Het bodemonderzoek kunt u laten uitvoeren volgens de systematiek zoals beschreven in de norm **NEN ADV 223**, te beginnen met een vooronderzoek naar de bodemkwaliteit. De NEN ADV 223 geeft aan hoe u in één slag zowel chemisch als asbestonderzoek kunt uitvoeren.
- Het vooronderzoek kunt u doen aan de hand van de norm **NEN 5725**, die de werkwijze voor het vooronderzoek beschrijft.
- Alleen wanneer u kabels en leidingen gaat leggen, geldt er een aparte richtlijn. Hiervoor is er een speciale **quickscan** beschikbaar. In CROW-publicatie 307 leest u hier alles over.

V&G-plan

Tijdens de voorbereiding van het bouwproject bent u vrijwel altijd verplicht om een veiligheids- en gezondheidsplan (V&G-plan) te maken. In het V&G-plan besteedt u gerichte aandacht aan de verontreinigde grond. Het is daarbij belangrijk dat u de veiligheidsklasse benoemt. Deze geeft informatie over de risico's van (mogelijk) aanwezige toxische en brandbare stoffen en asbest. Het is de bedoeling dat u goed onderbouwt hoe u tot de klasse bent gekomen.

U maakt het V&G-plan compleet door de uitkomsten van zowel het bodemonderzoek als het explosieonderzoek toe te voegen. Op deze manier geeft u de aannemer alles wat hij nodig heeft om zijn werknemers tijdens het project te beschermen. De aannemer is dan ook verplicht om het plan grondig te controleren. U blijft echter verantwoordelijk voor het V&G-plan, ook wanneer de aannemer door een bepaalde contractvorm (zoals Design and Construct) al vroeg bij het bouwproces wordt betrokken.

V&G-dossier

Naast het V&G-plan maakt u een V&G-dossier. In dit dossier verzamelt u alle informatie die nodig is om ook het latere onderhoud veilig en gezond te laten verlopen.

Aannemer: controleer de risico's en neem maatregelen

Controleren

Bij aanbestedingen hoort u als aannemer bij het bestek altijd een veiligheids- en gezondheidsplan (V&G-plan) te ontvangen. In dit plan vindt u uitgebreide gegevens over de veiligheidsrisico's van het grond- of bouwproject. Zo leest u de uitkomsten van het bodemonderzoek en ziet u of de kans bestaat dat zich nog explosieven in de grond bevinden.

U bent verplicht om het V&G-plan op compleetheid en correctheid te controleren. Het plan hoort duidelijk te laten zien welke verontreinigingen aanwezig zijn, in welke hoeveelheid en welke veiligheidsklasse er geldt. Als u iets mist, dan bent u verplicht om de opdrachtgever om aanvullingen te vragen.

Het kan gebeuren dat men door uw oplettendheid op een strenger of minder streng regime overgaat. Is het plan volgens u in orde, dan neemt u het over en vult u het aan tot er een actueel en compleet V&G-plan ontstaat.

Aanvullen

Op het moment dat u het V&G-plan van de opdrachtgever overneemt, begint uw verplichting om het plan bij te houden en te concretiseren. U houdt de informatie over de gekozen werkwijzen actueel. Ook laat u zien hoe u de V&G-activiteiten laat coördineren. Tot slot vermeldt u de handelswijze in noodsituaties en beschrijft u hoe u omgaat met veiligheidsvoorlichting en -instructie.

Bijhouden

Naast het V&G-plan krijgt u ook een V&G dossier. Het dossier is bedoeld als informatiebron tijdens inspectie-, reinigings- en onderhoudswerkzaamheden. Alle informatie die behulpzaam kan zijn om veilig en gezond verder te werken, voegt u toe. Stuit u bijvoorbeeld op een tracé waar restverontreinigingen in de grond zitten, dan legt u dit vast in het dossier. Bij de afronding van het project draagt u het volledige dossier over aan de eigenaar of beheerder.

Dagelijkse controle op de bouwplaats

Tijdens de uitvoering van het werk houdt een DLP'er (Deskundig Leidinggevende Projecten) in de gaten hoe de V&G-afspraken worden nagekomen. Hij doet dit onder andere door het V&G-logboek bij te houden. Op de website van CROW is er een voorbeeldsjabloon voor dit logboek beschikbaar. Wordt er in het project rekening gehouden met giftige stoffen (basisklasse of T-klasse) dan werkt de DLP'er onder verantwoordelijkheid van een Middelbare of Hogere Veiligheidskundige.

Onverwachte vervuiling? Stop de werkzaamheden

Uw schop gaat in de grond en de machines doen hun werk. Wat doet u als u op dit moment nog verdacht materiaal tegenkomt? Als u een verdachte geur ruikt of puin ziet dat u niet herkent, dan moet u de werkzaamheden direct stoppen. U bent verplicht om de DLP'er en de uitvoerder naar het materiaal te laten kijken. Zij laten de aard en de omvang van de verontreiniging vaststellen en nemen maatregelen. Pas wanneer dat gebeurd is, kunt u het werk weer oppakken.

Vergunningverleners en handhavers: ook de Arbowet geldt

Bent u vergunningverlener of handhaver? Besef u tijdens uw beoordeling dan goed dat verontreinigde grond niet uitsluitend een milieukwestie is. De milieuregelgeving beschermt de volksgezondheid, de Arbowet beschermt werknemers en derden. Hiermee worden alle gebruikers van een bouwlocatie bedoeld. Een grond- of bouwproject mag dus alleen worden gerealiseerd als ook de verplichtingen uit de Arbowet worden nageleefd.

Waar vindt u de regels terug?

- De Arbeidsomstandighedenwet (kijk op www.arboportaal.nl)
- CROW publicatie 132, 4^e druk “Werken in of met verontreinigde grond en verontreinigd (grond)water”.
- CROW publicatie 307 “Kabels en leidingen in verontreinigde bodem”, richtlijn voor veilig en zorgvuldig werken aan ondergrondse lijninfrastructuur.
- Certificatieschema opsporing conventionele explosieven.
- De website van Inspectie SZW. Hier is onder meer een korte film te zien over omgaan met vervuilde grond in de wegenbouw.

Deze brochure is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

vijfkeerblauw | SSS-612814

Gratis uitgave

© Rijksoverheid | Oktober 2012

